

אָ ב ג ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת
חפלה הלכה ו' ט סמג
עשין יט טוש"ע א"ח סי'
קנא ס"א:
ל' ד מ"י שם הלכה ז'
טוש"ע א"ח שם
וטוש"ע י"ד ספ' שדמ סעיף
יט:
ל'ה ה סמג עשין יז'
טוש"ע י"ד סי' רמו
סעיף כה בהגה"ה:
ל' ו מ"י פ"ח מהל'
אסורי ביאה הל' ד סמג
לאוין קנא טוש"ע י"ד סימן
קפג:

בתי כנסיות של בבל על תנאי הן עשויות. רונה לומר כל זמן שהן צנוניות דהא חזינן צננייתא דלעיל^א וגם (ה) שהאמוראים לא היו רואים ליכנס צהן בגשמים מפני גשמים אלא משום דשמעתא צני לילוחא והכא מיירי כשחרצ דלז מהני התנאי ודווקא לאותן שצנצלו מהני התנאי שהרי לעת צה גואל צמורה צימיו תפקע קדושתן אצל לאותן שצארץ ישראל לא מהני תנאי שהרי קדושתן לעולם קיימת ואל"ת כיון דמהני תנאי לאותן שצנצלו א"כ קשה מההיא דלעיל (דף טו:): דרצינא דהוה ליה (ו) צי כנישתא צארעיה ואמר ליה רב אחי זיל זצנה משצעה טובי העיר ואמאי אינטריך לעשות קן אחר שנתרצ וי"ל משום דזרעה דזרעה הוה קלות ראש ציותר ועגמת נפש ומשום הכי אסור אפי' צתורצנה^א:

ואעפ"כ אין נוהגין בהן קלות שהרי צתורצנה שרי צכל הני ואנטריך לאשמועינן משום דסלקא דעתך אמינא דדווקא אכילה ושתיה הוה קלות ראש ציותר הוה דאסור אצל חשצנות דלה הוה קלות ראש כל כך סלקא דעתך אמינא דשריא קמ"ל דלח: **שאפילו** רואות טפת דם בחרדל וישבות עליה שבעה נקיים. ולא קשיא מהא דאמר צנדה (דף טו:) וצפרק^א יונא דופן (שם ד' מג.) שאפילו ענין חרדל טמא דשמא התם לא מיירי להצריכה שצעה נקיים אלא להיות נדה דאורייתא וקשיא היאך מלינו טפה כחרדל הגורמת שצעה נקיים דאורייתא דולחי לא תקנו חכמים דצר דלית דכותה לאורייתא ויש לומר דאשכחנא צה שפיר צו' לספירתה שסותרת הכל:

רבינו חננאל

ואין ניאותין ואין מטיילין בהן ואין נכנסין בהן מפני החמה ומפני הגשמים ואם צריכי לעירוי בשמעתא דשמעתא צריכא צילוחא אע"ג דמיחזי דמפני החמה או מפני הגשמים קא עיילי שרי. וקורין בהן ושונין בהן ומספידין בהן הספיד של רבים כגון הספידא דקאי בי רב חסדא או רב ששת וכו' וצא בהן ופרס ספדא לכלתיה בכנישתא כו' ורי זירא ספדיה להווא מרבנן בכנישתא כו' ומכבדין ומרביצין אותן. א"ר יהודה אימתי בישובן אבל בחורבן מניחין אותן ועולין בהן עשבים מפני עגמת נפש שגריין כשהו זרע. א"ר אסי בתי כנסיות שבבבל על תנאי הן עשוין כל שעה שרצה יחזיר לקדמותיה ואף על פי כן אין נוהגין בהן קלות ראש. ומה ניתנו חשבונות מלינין בהן מת מצוה. ואין ניאותין בהן אמר רבא חכמים ותלמידיהן מותרין בהן. מאי בי רבנן ביתא דרבנן. מאן דאיצטריך למיעל

הגהות וצינונים

[א] בכת"י וברא"ש נוסף של רבים, (ועי' משנ"ב קנא סקל"ו), ועי' ראש יוסף: [ב] וכשמנשבת רוח צפנית שנקרא' אסתנא יום אורה היא ונוחה לכל עי' רש"י בעירובין וכן תוס' בקידושין יב ע"ב ד"ה הא דרוח צפנית מונעת הגשמים" (גליין): [ג] בכת"י וראשונים הגירסא לימא **שמעתא** ואי תנא הוה לימא **הלכתא**. (ועי' קידושין מט סע"ב וריש ע"א, דק"ס), ועי' שו"ע קנא ס"א ובמשנ"ב סק"א: [ד] בכת"י וראשונים הגירסא גם כאן אי משום יקרא דידי אי משום יקרא דמיתא (כמו להלן), ועיין מהרש"א: [ה] (ג"י הערוך ערך תג אמר ריש לקיש כו') (גליין) וכו' בכת"י: [ו] צ"ל **דאשמעינא** וכו' בדפוס, ובכת"י הגירסא **דאשמעיש** ליה למר: [ז] בנדה נוסף בכ"י יום: [ח] בכת"י וברש"י שבר"ף **שהרבים צריכין** להתאסף: [ט] "אדם אחד בי רב ששת" יתא בכת"י, ועי' תוס' הרא"ש ובקרבן נתנאל ומהרש"א: [י] צ"ל **לתלמוד** (דפוס) שלפני **לעצמו**: דמותני. **לאחרים**: ארבעה. **ארבעה סדרים**: [יא] נראה דיש להוסיף דאין נכנסין בהן בחמה וכו' (באה"מ), והרא"ש לא הביא הראייה מהברייתא ובאמת אינו מוכן ראייתם כ"כ דהא אפשר דבא"י מיירי (גגזי יוסף עיי"ש): [יב] נדע"ל דאמר בנדה בפרק יוצא דופן [דף מ ע"א], עיי"ש במפרשי המשנה, והתוס' מפרשים המשנה כפי' רש"י [בדף מב ע"א ד"ה ולטמא במשהו] דקאי גם אנדה (ועי' טור יו"ד קפג ס"א ובב"י וב"ח שם):

ואין ניאותין. ואין מתקטנין לתוכו^א ואין מטיילין שם: הספד של רבים. של תלמיד חכם שמת שצריכין^ב להתאסף ולהספידו וצית הכנסת ראוי לכך לפי שהוא צית גדול: מאן דבר שמיידו. היכא שמעינן לתנא קמא לעשות

ואין ניאותין בהם ואין מטיילין בהם ואין נכנסין בהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ואין מספידין בהן הספד של יחיד אבל קורין בהן ושונין בהן ומספידין בהן הספד של רבים א"ר יהודה אימתי בישובן אבל בחורבן מניחין אותן ועולין בהן עשבים ולא יתלוש מפני עגמת נפש עשבים מאן דבר שמיידו חסורי מיחסרא והכי קתני ומכבדין אותן ומרביצין אותן כדי שלא יעלו בהן עשבים א"ר יהודה אימתי בישובן אבל בחורבן מניחין אותן לעלות עלו בהם עשבים לא יתלוש מפני עגמת נפש א"ר אסי בתי כנסיות שבבבל על תנאי הן עשוין ואעפ"כ אין נוהגין בהן קלות ראש ומאי ניהו "חשבונות אמר רב אסי בהכ"נ שמחשבין בו חשבונות^א מלינין בו את המת מלינין סלקא דעתך לא סגי דלאו הכי אלא לסוף שילינו בו מת מצוה: ואין ניאותין בהן: אמר רבא חכמים ותלמידיהם מותרין דאמר ריב"ל מאי בי רבנן ביתא דרבנן: ואין נכנסין בהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים: כי הא דרבינא ורב אדא בר מתנה הוו קיימי ושאלו שאילתא מרבא אתא זילתא דמיטרא עיילי לבי כנישתא אמרי האי דעיילינן לבי כנישתא לאו משום מיטרא אלא משום^ב דשמעתא בעא צילוחא כיומא דאסתנא^א א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי אי אצטריך ליה לאיניש למיקרי גברא מבי כנישתא מאי א"ל יאי צורבא מרבנן הוה לימא הלכתא^א ואי תנא הוה לימא פסוקא ואי לא לימא ליה לינוקא אימא לי פסוקא א"נ נישחי פורתא וניקום: ומספידין בהן הספד של רבים: ה"ד הספידא דרבים י מחוי רב חסדא כגון הספידא דקאי ביה רב ששת מחוי רב ששת כגון הספידא דקאי ביה רב אספדה לכלתיה בני כנישתא אמר^א משום יקרא דידי ודמיתא אתו כוליה (ו) עלמא יקרא (ה) דידיה דמיתא אתו כולי עלמא ריש לקיש ספדיה להווא צורבא מרבנן דשכיח בארעא דישראל דהוי תני הלכתא בכ"ד שורתא אמר ווי חסרא ארעא דישראל גברא רבה ההוה דהוי תני הלכתא סיפרא וסיפרי ותוספתא ושכיב אתו ואמרו ליה לרב נחמן (ג) ליספדיה מר אמר היכי נספדיה הי צנא דמלי סיפרי דחסר^א תא חזי מה בין תקיפי דארעא דישראל לחסידי דבבל תנן התם^א ודאשתמש בתגא חלף תני^א ריש לקיש זה המשתמש במי ששונה הלכות (א) כתר של תורה ואמר עולא לשתמש איניש במאן דתני ארבעה ולא לשתמש במאן דתני ארבעה כי הא דריש לקיש הוה אזיל באורחא מטא עורקמא דמיה אתא ההוה גברא ארכביה אכתפיה וקא מעבר ליה א"ל קרית אמר ליה קרינא תנית תנינא ארבעה סידרי משנה א"ל פסלת לך ארבעה טורי וטענת בר לקיש אכתפך שדי בר לקישא במיה אמר ליה ניהא לי דאשמעינן^א למר אי הכי גמור מיני הא מלתא דאמר ר' זירא יבנות ישראל הן החמירו על עצמן שאפילו רואות טפת דם בחרדל וישבות עליו שבעה נקיים תנא דבי אליהו כל^א השונה הלכות^א מובטח לו שהוא בן עולם הבא שנאמר^א הליכות עולם לו אל תקרי הליכות אלא הלכות ת"ר מבטלין

יחמירו אלא צג' רזופין כדכתיב ימים רצים צלל עת נדתה (ויקרא טו) פעמים שראית דס נדה (ז) מוקיקתה לשצעה נקיים מן התורה כ"ד התחילה לספור שצעה נקיים לאחר שהיתה זנה גמורה וספרה שצעה נקיים וצצעי ראתה אפי' כחרדל סתרה הכל וצריכה לחזור ולספור שצעה נקיים אי נמי שנא ראתה שני ימים ולא ידעה והיום ראתה וידעה דהוה להו שלשה ימים רזופין וצריכה שצעה נקיים ועל כן החמירו: **להכנסת**

הצענזור: [כ] בכת"י נוסף לתנא: [ל] חסר כאן כמה דיבורים והעתקנום ע"פ כת"י ורש"י שבר"ף, במי ששונה הלכות. אפילו לא שימש תלמידו חכמים: דתאני. [מ] נראה דיש להוסיף דאין נכנסין בהן בחמה וכו' (באה"מ), והרא"ש לא הביא הראייה מהברייתא ובאמת אינו מוכן ראייתם כ"כ דהא אפשר דבא"י מיירי (גגזי יוסף עיי"ש): [נ] נדע"ל דאמר בנדה בפרק יוצא דופן [דף מ ע"א], עיי"ש במפרשי המשנה, והתוס' מפרשים המשנה כפי' רש"י [בדף מב ע"א ד"ה ולטמא במשהו] דקאי גם אנדה (ועי' טור יו"ד קפג ס"א ובב"י וב"ח שם):

(א) עירובין דף קה. ע"ש, (ב) [תענית כג: מולין קכג, א] אבות פרק א' מ"ג, (ד) זכרות ד' לא. נדה דף סו, (ה) נדה ע"ג, (ו) עיין יומא י"א, (ז) [ועי' מוס' צ"ב דף ג: ד"ה ועייליה].

הגהות הב"ח

(א) גמ' אי משום יקרא דמיתא כ"ל ותיבת דדייה נמקת: (ב) שם ואמרו ליה לרב נחמן בר יצחק ליספדיה מר: (ג) שם המשתמש צני שונה הלכות ואמר עולא כ"ל ומינות כתר של תורה נמקת: (ד) רש"י ד"ה שהמירו וכו' פעמים שראית דס נדה פעם אחת מוקיקתה: (ה) תוס' ד"ה כתי וכו' וגם האמוראים שלא היו: (ו) בא"ד דהוה ליה תילא צי כנישתא: (ז) [מכתי' גמ' אמו כולי עלמא כ"ל]:

ליקוטי רש"י

כיומא דאסתנא. כשמנשבת רוח לפנות יום אורה הוה ונוח לל דלמנר ציננות צפרק העל (עב). מפני מה לא מלי ישראל צמדבר מפני שאלו נצנה בהן רוח לפנות יעירובין [סוה]. גברא רבה. אדס גדול [חולין ז]. סיפרא וסיפרי. שחס מדלשי מקראות [ברכות יא]. ספרא, מורת כהנים. ספרי, ספר ודצר ומשנה תורה [סנהדרין פו]. ודאשתמש בתגא ח"ף. המשתמש בכתרה של תורה כמו ששנינו במדרים צ"י טרפון כאלו חלף ונטול מן העולם. כ"ל אי נמי המשתמש צ"ח חלף עבר שכרו ממנו שהרי צנר צבלו צלן [אבות פ"א מ"ג]. פור. הריס [סנהדרין צו]. החמירו ע"פ עצמן. שלא הצריכה תורה ספירת ו' נקיים אלא לזנה אצל לנדה אפי' ראתה כל ו' ופסקה עם שקיעת החמה טובלת לערב ומינה עכשו החמירו צנות ישראל על עצמם להחזיק בספק זינות לעטון שצעה נקיים צל דס ואין יום שפוסקת בלא עולה לה למנין שצעה [ר"ה י]. ולחבר כמה שנים קבלו עליהן דצר זה [מנחות פט. מכתי' יושבות עציון שבעה נקיים. לצד מאותו יום שפוסקת והתורה לא הצריכה שצעה נקיים אלא לזנה שנאמר ואם טהרה מוצה ואין זנה אלא הטהרה שלשה ימים רזופין צמוך אחד עשר יום שצין נדה לנדה [ברכות לא]. ד"ה צנר. משנה וצנייתא הלכה למשה מסיני [נדה עג]. ד"ה צנר. עי' ה"ה להס סכל מהלכו של עולם שלו הוה [חבקוק ג. ח].

תורה אור השלם

(א) עמוד וימדד ארץ ראה ויתר גזים ויתפצצו תרין עד שחזו גבעות עולם הליכות עולם ל': [חבקוק ג. ח]